

nekod še posebej o problemih in možnostih pokrajine. Morda bi si pri Zagrebu zeleti v besedilu in v kartografskem prikazu kaj več o teritorialno-fiziognomskih razvojnih fazah, podobno kakor je to prikazano v VI. knjigi za Zadar, Šibenik in Split. Ostale regije Osrednje Hrvatske so prikazali njihovi dobri poznavalci, Zvonimir Dugački Hrvatsko Zagorje, Pavao Kurtek Varaždinsko Podravino in Medjimurje, spet Zvonimir Dugački Lonjsko-ilovsko zavalo in bilogorsko Podravino, Adolf Malič Sisačko Posavino z Banijo in Marijan Sašek Karlovaško Pokolpje s Kordunom.

Medtem ko III. knjige o vzhodni Hrvatski (ki bo vključevala Slavonijo in Baranjo) še nimamo v rokah, pa nas zelo zanima IV. knjiga, ki obravnava jasno geografsko individualnost Gorske Hrvatske. V njej sta posebej obravnavani obe gorski pokrajini Lika (glavni avtor je Veljko Roglič, poglavji o klimi in vodah pa sta napisala T. Segota in J. Ridjanović) in Gorski kotar s posebej opredeljenim t. im. Ogulinsko-plašćanskim submontanim podoljem (avtor je Radovan Pavić, za poglavje o vodah J. Ridjanović in za demogeografske karakteristike Andrija Bognar). Lika je nadalje diferencirana na Gacko regijo z brinjskim predelom, na Ličko-gračsko zavalo, na Krbavo in na Liško Pounje, Gorski kotar pa na osrednjo podregijo t. im. Delniški koridor, na severozahodni gorski blok z dolino Čabranke, na kompozitno dolino Kolpe in na Velikokapelski ali Drežniški medprostor.

Kot zadnjo imamo pred seboj VI. knjigo, ki obravnava Južno Hrvatsko primorje (Dalmacijo). Knjiga je morda od vseh najbolj organsko zgrajena, saj jo je skoraj v celoti napisal en sam avtor (prof. Mladen Friganović), razen historično-geografskega uvoda (Veljko Roglič), poglavja o prirodnih osnovah (Josip Roglič, za klimo T. Segota in za vode J. Ridjanović), o stopnji družbeno-gospodarskega razvoja (Ivan Crkvenčić), o Pagu (Dragutin Mirković), o Srednjedalmatinskih otokih (Klement Derado), o zagorskem pasu in dolnjeneretvanskem kraju (Josip Roglič), o Korčulansko-pelješkem predelu (Ante Kalodjera), o Mljetu (Nikola Stražičić), o Lastovem in Konavlah (Josip Ridjanović) in o Dubrovniškem primorju (Tonko Radica). Knjiga sestoji iz obsega dela, ki vključuje razen že omenjenega zgodovinsko-geografskega uvoda in poglavja o prirodnih osnovah še lepo zaokroženo poglavje o družbeno-gospodarskih svojstvih (prebivalstvo, gospodarstvo, naselja) ter iz regionalnega pregleda. V tem pregledu je sicer uvodno podčrtana podolžna pokrajinska razčlenitev Dalmacije na otoke, obalni pas in Zagoro, vendar se je za regionalno obravnavanje Dalmacije redakcija odločila za razdelitev na Severno, Srednjo in Južno Dalmacijo. Severna Dalmacija je naprej razčlenjena na Zadarsko regijo in Sibiško regijo (Sibiško primorje in Zagora, Drniški in Kninski kraj), Srednja Dalmacija je poistovetena s Splitsko regijo (Splitsko primorje z Zagoro, Trogirsko primorje z Zagoro, Omiško primorje z Zagoro, Srednjedalmatinski otoki, Makarsko primorje in Zagorski pas s spodnjeneretvanskim krajem), Južna Dalmacija pa z Dubrovniško regijo (Korčulansko-pelješki kraj, Mljet, Lastovo, Dubrovniško primorje in Konavle).

Z zanimanjem pričakujemo še izid obeh preostalih knjig. Organizatorjem in avtorjem celotnega dela pa smo že zdaj dolžni zahvalo in priznanje. Dodamo naj le še željo, da bi podobno delo čim prej dobile tudi druge republike, med njimi Slovenija.

Svetozar Ilešič

Planerski atlas Socialističke republike Hrvatske. Republički sekretariat za urbanizam, gradževinarstvo, stambene i komunalne poslove, Zagreb 1974.

V uvodu je poudarjeno, da je Planerski atlas SRH sestavni del prostorskega načrta SRH in da vsebuje vse za planiranje relevantne pojave v prostoru. S tem je povedano, da atlas nima ambicij nadomestiti nacionalnega atlasa Hrvatske. Isto je razvidno tudi iz vsebinske in tehnične izvedbe. Ce-

loten atlas, v katerem sodelujejo kot avtorji kart ali sodelavci številni strokovnjaki in inštitucije različnih strok, bo imel okoli 100 listov s spremnim tekstom k vsaki karti. Vsebinsko je atlas sestavljen iz 16 poglavij. Večina kart je v osnovnem merilu 1:1.350.000, nekatere demografske in agrarno-gospodarske pa so v mnogo večjem merilu.

V prvi seriji je izšlo 40 listov, iz katerih je že mogoče spoznati vsebinsko in tehnično vrednost atlasa. Poudariti je treba, da je Planerski atlas SRH v strokovnem in tehničnem pogledu boljši od Planerskega atlasa SFRJ, čeprav je tematska kartografija obema šibka točka.

Demografski prikazi temeljijo predvsem na podatkih popisa prebivalstva 1948., 1955., 1961. in 1971. leta. Večina drugih kart, npr. klimatske ali gospodarske, temeljijo na podatkih iz različnih starejših let. Zakaj so razlike tako velike, v tekstu ni pojasnjeno.

Več kart je ekstenzivnih, kar pomeni, da je na karti samo en element, omejen na ožje območje, večji del karte pa je povsem prazen (karte poplavnih območij). Hrvatska v merilu 1:1.350.000 nudi skromne možnosti za sintetične prikaze, še posebej zaradi izredne koncentracije posameznih pojavov na določenih manjših območjih. Avtorji so to oviro marsikdaj dobro premostili, kot na primer pri karti dnevne migracije delovne sile v industrijska središča. Za prikazovanje nekaterih elementov, ki nastopajo intenzivno na domala vsem republiškem teritoriju pa bi bilo potrebnih več kart, saj so sicer skorajda nečitljive. Takšne so npr. karte turizma. Tudi šolstvo in zdravstvo bi kazalo prikazati regresivno, kar bi omogočilo lokacijsko točnost in s tem boljše čitljivost, uporabnost in primerljivost.

Prav bi prišla tudi predstavitev nekaterih pojavov po manjših enotah, to je po katastrskih občinah ali naseljih. Ker za vso SR Hrvatsko to tehnično ni mogoče, bi bili primerni dodatni podrobnejši prikazi za tiste predele, kjer prihaja do zgostitve posameznih pojavov. Več bi morali prispevati k osvetlitvi metodologije in vsebine kart spremni teksti, ki so največkrat skopi, pomanjkljivi in preveč formalistični.

Pa še beseda o tehnični strani atlasa. Ne oziraje se na merilo je kartografska podlaga v sivi barvi za naselja, relief, meje in napise težko čitljiva. Če brez barvnega prekrivanja je marsikje težko spoznati elemente osnove v sivi barvi, medtem ko je pri barvnem prekrivanju to največkrat povsem nemogoče. Primer tehnične pomanjkljivosti pa je karta z mejami občin v vijoličasti barvi, kjer se meje v sivi in vijoličasti barvi dokaj razhajajo.

Ne glede na te kritične pripombe, ki ne zmanjšujejo velike koristnosti atlasa, pa bi bilo želeli, da bi tudi za druge republike imeli na voljo takšno predstavitev prostorskih pojavov.

Mirko Pak

Istra i njeni razvojni putevi, Ekonomski inštitut Zagreb, Zagreb 1973. Uredila Juraj Paden in Stanko Zuljić.

Knjiga o Istri in njenih razvojnih poteh je rezultat nekajletnega raziskovalnega dela večjega števila raziskovalcev in raziskovalnih inštitucij, vključenih v raziskovalno nalogo »Družbeno-ekonomski razvoj Istre«. Ta obsežna naloga je imela za cilj predstaviti osnovne dejavnike razvoja, sam razvoj in nakazati smeri nadaljnega razvoja Istre. Glede na to zasnovano in glede na strukturo sodelavcev je to močno teoretično ekonomska študija, v kateri je predvsem prikazana regionalna ekonomika. Študija temelji na solidnih ekonomskih izhodiščih, upoštevani pa so tudi geografski dejavniki.

Posebna vrednost študije so številne primerjave pojavov in procesov s celotno Hrvatsko, deloma s celotnim severnim Primorjem in SR Slovenijo ter podrobnejša primerjava s celotno reško regijo in Reko kot osnovnim ekonomskim središčem.

Ves prvi del, skoraj 90 strani študije, obravnava skupaj Istro in reško regijo glede na naravno okolje in družbene dejavnike. Ta razvojni in strukturni pregled je zelo dragocen. Še podrobneje pa je predstavljena Reka s